

mitas, id est, perfectio seu qualitas quae opacum quidem corpus, prout tamen perspicuum est, consummat et perficit. Verum metaphora illa a mente Aristotelis aliena est, et in universum vitiosa in definiendo, ut ille in Topicis monet. Dicendum ergo fortasse non intendisse definire exacte colorem, sed modo aliquo explicare, proprie vero definiri posse *qualitatem efficientem mixtum corpus quatenus perspicuitatem aliquam habet opacitate terminatam*. Et haec de prima parte quæstionis.

5. Pro secunda parte tituli de speciebus colorum, ac primo de extremis opinionis duæ adversæ. — *Auctoris judicium.* — Circa secundam est advertendum inter colores duos esse extremos, albedinem et nigredinem, inter quas assignari solet discrimen, quod albedo proveniat ex abundantia luminis, exiguaque opacitate, nigredo vero e contra, quod ex effectibus ostendi potest: ut enim lux disaggregat visum, sic et albedo: multum ergo de luce participat. Nigredo vero quia congregat, exiguum participat. Habet tamen difficultatem hæc doctrina, nam sæpe res densissima et opacissima alba est valde, ut patet in argento: e contra vero transparens, et rario nigra est, ut patet in cornu nigro: non ergo hi colores proveniunt ex opacitate, aut lumine. Alii vero eos referunt ad primas qualitates calorib[us] tribuentes nigredinem, frigiditati albedinem, quod videtur experientia consonum. Sed neque hoc satisfacit, cum nullam convenientiam habeant hæc qualitates cum illis. Item ex calore potius dimanaret albedo, quia calor virtus est ignis, qui ubi excellens calor est, prædominatur: ergo et lumen, vel saltem albedo quæ de lumine magis participat, potius dimanaret. Dicendum vero utramque opinionem ex parte veram esse, nam cum dicti colores consurgunt ex mixtione elementorum: albedo quidem consurget ex majori participatione lucis ab igne, atque ex majori convenientia cum aqua, et aere quoad transparentiam et claritatem, unde res aqueæ, ut nix, argentum, et similes, albæ sunt, nigredo vero consurget ex prædominio terræ, opacitateque illius, atque ex defectu luminis. Quare quod res minus densa interdum nigra sit, ab exigua participatione ignis, ac luminis nascitur: calor autem nigredinem causat, cum admiscetur terrestri materia, eamque exsiccat, attamen adjunctus humiditat[i] generat potius albedinem, ut in lacte, et in nobis speciatim calor flavam bilem adurit, et atram creat, quæ illam inficit, atque obfuscatur, in nobis enim mutatio coloris non

raro provenit ex abundantia humoris, sed in ea re nihil est certum.

6. De mediis coloribus. — Inter has porro extrebas species plures sunt mediae, quæ ad sex reducuntur, scilicet pallidum, rufum, flavum, rubrum, viride, ac lividum: quod si aliae dari videantur, aut fortasse simplices non sunt, sed ex his mixtae, aut ad eas reducuntur: sex vero numerati colores, licet medii dicantur, putandum non est extremis formaliter componi, sed potius qualitates esse simplices, sicut extrebas, ut docet Aristoteles 3, de Sensu et sensibili, ac patet, quia non fiunt ex mixtione remissorum extreborum, sed resultant per se ex proprio elementorum mixtione, ut videre licet in nubibus, ubi diversi fiunt colores tam medi, quam extrebi secundum diversas mixtiones lucidi et diaphani ad opacum terminati: dieuntur ergo medii propter similitudinem aliquam majorem, vel minorum ad alterum extreborum, nam requisita proportio inter lumen, et perspicuum terminatum ad generationem albedinis, ex nimia opacitate et magna luce constat, ad generationem vero nigredinis oppositum in extrebas requiritur: at cæteros deinde colores exigunt proportio media: unde et medii appellantur: fatemur tamen aliquando etiam dari medium per participationem extreborum, veluti si albedo præexistens remittatur, misceaturque nigredo: tunc enim fusus ille color simplex non erit, sed duo extrebi in remissis gradibus.

7. Colores alii veri, alii apparentes. — In nubibus veros colores dari sentit D. Thomas et alii. — *Contra opinantur alii.* — Ultimo est advertendum inter colores quosdam esse veros, alias apparentes, ut Aristoteles notat, lib. de Coloribus, et de Sensu et sensibili, cap. 3, et 3 Meteor., cap. 4. Veri secundum rem dicuntur, qui subjectis insunt, *apparentes*, qui tantum in esse apparent, quales in columbarum collis: si enim ex diverso situ conspiciantur, diversi apparent, quod non contigeret, si vere inessent, utrosque autem discernendi regula difficilis est. Quis enim dicat, quales sint colores apparentes in nubibus: hinc enim tam veri videntur, quam qui inter nos sunt: præsentim quia reperitur ibi causa sufficiens ad causandum colorem. Unde hanc partem docuit divus Thomas 3, Meteor., c. 4, quem Colonienses, et alii secuti sunt. Aliunde vero apparentes esse suadet, quod cito transeant, et facili causa mutentur: atque ita sentiunt Venetus 3, Meteor. et Soncinas 7, Metaphysicæ, quæst. 9,

quam per se primo ordinetur: hoc ergo positio difficultas est in assignando visus objecto. Nam cum visus tum lumen, tum etiam colores percipiat, non constat, an horum aliquod, an vero aliiquid illis commune sit objectum adæquatum visus, itemque an utrumque æqualiter videatur, necne?

2. *Prima assertio auctoris.* — *Avicennæ erasio, quæ placet D. Thomæ et Cajetano.* — Ad hujus difficultatis decisionem prius expli-candum est quo modo lumen requiratur ad videndum: duplice enim, ut supra notavimus, rem videri contingit, aut tanquam terminum visionis, sicut objectus paries videtur, aut tanquam viam, sicut videtur aer interjectus quasi in transitu, cum visus non sistat in re diaphana: certum ergo est eorum, qui in transitu videntur, flumen esse videndi rationem, ibi enim lumen primo et per se conspicitur. Difficultas ergo est de iis, quæ videntur ut termini, ubi rursus notandum, quod terminat visionem esse posse, aut lucidum tantum, ut ignis, vel stella, aut etiam coloratum, ut paries. Dico jam primo. Objectum lucidum videri potest ratione lucis tantum sibi inhærentis absque eo quod requirat lumen in medio. Probatur ex Aristotele, lib. 2, de Anima, cap. 7, textu 72, dicente, res quasdam videri in tenebris, quod etiam experientia monstrat, cum a longinquæ lucernam conspicimus per densissimas noctis tenebras. Respondet tamen Avicenna, lib. 6, Naturalium, p. 3, cap. 3, hæc ipsa lucida illuminare medium, quantum necesse sit, ut videantur, differentiamque ab Aristotele adductam inter ea, que in tenebris, ant in luce videntur, interpretatur quod utraque quidem videantur per medium lucidum, quædam tamen aliunde lucidum supponere, ut species imprimant, ideoque dici videri in lucido, quædam vero illud efficere, quee propterea in tenebris videntur amplecti D. Thomas, et Cajetanus in citato loco Aristotelis. Quod tamen non placet aliis asserentibus præfata lucida videri in tenebris, medio nullo collustrato, consonatque experientia, nam oculi felium in cubiculo prorsus obscuro conspiciuntur, qui tamen habere non videntur vim illustrandi totum cubiculum. Aristoteles quoque, de Sensu et sensibili, cap. 2, scribit, *corpora nonnulla levia, atque polita ad fulgendum in tenebris apposita esse, non tamen ad lumen præbendum.*

3. *Auctoris judicium.* — *Species lucidi aut colorati an pertingant, quo non accedit lux.* — De hac disceptatione censeo actionem rei lu-

CAPUT XVI.

SITNE UNUM OBJECTUM VISUS, ET QUID SIT ILLUD.

1. *Adæquatum potentiae objectum quod?* — In quæstione hac certum est, visum habere aliquod objectum adæquatum, tale autem dicitur, extra quod ferri neque potentia, ita tamen ut nihil intra ejus ambitum sit, in quod ferri non possit: omnis autem potentia adæquatum objectum habet necessario, imo et unam rationem formalem objecti sibi adæquatum vindicat, a qua sumat speciem, et ad

cidæ duplœ esse, unam productivam lumenis, alteram specierum visualium, quæ actiones non videntur subordinari, ita ut illuminativa præcedat natura, ac disponat medium ad specierum productionem, nam sicut ipsa illuminativa immediate fit circa subjectum omnino tenebrosum, ita et actio specierum productiva posset immediate fieri circa medium carens lumine, neque est ratio fingendi illuminationem mediæ prærequiri tanquam specierum dispositionem, et hoc est quod præcipue intendimus in conclusione. An vero prædictæ duæ actiones semper sese comitentur, ad rem non pertinet, estque utrinque probabile: cum enim utraque actio fiat sine contrario, procedatque a principio agente naturaliter, credi potest utramque semper fieri ad æqualem distantiam. Aliunde autem appareat posse ad majorem distantiam rem lucidam diffundere species, quam lumen, cum illa sit lumine imperfectior, ac proinde minorem requirens virtutem, ut diffundatur ad majorem distantiam: utraque ergo pars est probabilis, sed hæc ultima videtur probabilior, quam etiam confirmant adductæ experientiæ.

4. *Secunda assertio tripartita.* — Dico secundo. Color, ut videri possit, ac imprimere in visu speciem, per se exigit, ut sit illuminatus, ex parte autem medii requirit lumen ex consequenti magis, quam per se, ex parte tandem potentia simpliciter non est necessarium. Hæc conclusio jure tribuitur D. Thomæ: licet enim 1 p., quæst. 79, art. 3, ad secundum dubie loquatur, attamen, quæst. 67, art. 3, ad tertium, absolute scribit lucem colores actu visibles efficere. Item in 1, dist. 45, a. 2, ad primum, et dist. 48, art. 2, ait in objecto visus colorem se habere ut materia, et lucem ut formale. Idem repetit in 2, dist. 20, quæst. 2, art. 2, ad 2, et 1, contra Gentes, cap. 76, et 2, 2, q. 1, art. 3. Item docet Albertus, de Sensu et sensibili, tractatu 2, cap. 1 et 2, aliis locis citatis præcedenti capite, asserentes colorem esse qualitatem distinctam a lumine, manereque absente lumine: addit tamen, in ordine ad visum, colorem non esse in actu, sed in potentia tantum: fieri vero in actu a lumine, a quo vim accipit immutandi visum. Idem opinantur Avicenna, Themistius, Egidius et Cajetanus supracitati, consonat Aristoteles, text. 18, tertii de Anima, dicens lumen facere colores actu, utique visibles, quia antea erant in potentia. Sed exponunt adversarii, actu facere, quatenus absque lumine non possunt videri. Sed non satisfaciunt, nam rem actu facere, est

proprium formæ, dispositio autem requisita ex parte passi nec facit, nec constituit in actu ipsum agens. Idem præterea colligitur ex definitione coloris, dum dicitur extremitas perspicui, etc., ubi colorem definit Aristoteles in ordine ad visum, atque pronuntiat esse illum tantum in extremitate perspicui, seu illuminati: color ergo per lumen constituitur in esse visibilis, quod etiam, ex toto illo capite tertio, de Sensu et sensibili, licet colligere. Tandem, lib. 2, de Anima, c. 7, scribit oportere omnia visibilia reduci ad unum, in quo convenienter, non possunt autem reduci, nisi ad lumen. Accedunt quoque experientiæ ad hoc confirmandum, nam objectum coloratum nunquam nisi illuminatum videtur, eoque perfectius, quo est illuminatus: signum ergo est, quod ex se requirat lumen, ut possit videri. Præterea compertum est res lucidas per se esse visibles, neque indigere aliquo extrinseco, ut videantur, ut solem, cæteraque astra, ignem, et si quæ sunt alia per se lucentia, res autem coloratas omnes indigere illustratione: ergo lumen revera complet rationem visibilis etiam in ipsis coloribus. Quocirca arbitror sicut color est, veluti umbra, et participatio lucis, ita ex se habere inchoationem quamdam visibilitatis, atque ex se aptum esse, ut videatur, deesse tamen illi complementum virtutis, idque a lumine mutuari, atque adeo cum lumine sibi inherente completere unum perfectum visibile, in quo sane differt color ab aliis qualitatibus, quod nec per se solæ, nec cum luce possint videri: color autem ex se habeat ut possit videri, adjutus scilicet virtute lucis: ita ergo interpretandus venit Aristoteles, et quicumque aiunt colores per se esse visibles.

5. *Secunda pars assertionis exponitur.* — Et hinc liquet secunda pars conclusionis, color enim non nisi per aerem illuminatur, et ideo eo ipso, quod illuminandum est objectum, consequenter medium erit illuminandum, quamvis id per se non postularetur. Itaque sicut res lucida ex se visibilis est, seu medium sit illuminatum, seu tenebrosum: ita color illuminatus ratione luminis jam sibi adhærentis evadit per se visibilis, productivusque suarum specierum per quodlibet medium: unde, quod hoc illuminatum sit accidentarium est, quamvis fortasse deserviat illuminatio medii, ut species efficaciores prodeant, adjuvando nimirum ipsius coloris activitatem. Atque ex his liquet probatio conclusionis. Nam color illuminatus, constitutus est tanquam quoddam lucidum: eodem ergo modo visibilis erit, ac res lucida:

quod enim ex se habeat lumen, vel ab alio, nihil refert: luna enim visibilis est per medium etiam non aliunde illuminatum, licet non a se, sed a sole luceat: quare sicut res lucida per se non requirit medium illuminatum, ita nec coloratum lumine perfusum illud requiritur. Et confirmatur experimento, nam res colorata, lumineque affecta sui speciem fundit per interjectum aerem, etiamsi totum non illustretur, cum videatur ab existente in obscuro recessu, ut experientia demonstrat: non ergo medii illustratio per se requiritur. Quod si contendas medium semper illuminari saltem remissem, hinc colligemus id per se non requiri ad visibilitatem objecti, alioquin diminuta in medio luce visio fieret imperfectior: siquidem stante subjecto imperfecte disposito, forma debilior illi imprimetur: nunc autem licet lumen minuatur in magna medii parte, dum non remittatur in objecto illuminato, eaque perfecte ipsum conspicimus: ergo signum est illustrationem medii per se non requiri, ut color illustratus sit actu, seu in potentia proxima visibilis. Et hinc patet etiam ultima pars conclusio. Nam si lumen ex parte organi posceretur, id esset maxime, quia in eo recipi deberent species, ac per illud pertingere ad potentiam quasi per medium, sed ex parte medii non requiritur, ut ostendimus: ergo neque ex parte organi, idemque probatur ex aliis argumentis jam positis.

6. *Primum corollarium ex assertionibus colligens resultationem capit.* — *Consulatur auctor, tractatu Fide de, disp. 3, sect. 2, n. 7.* — Ex dictis colligitur decisio præsentis capituli, nimirum objectum adæquatum visus esse lumen, et quidquid ex vi luminis manifestatur, seu res illuminata, ut sic. Patet ex dictis, quia quidquid est visibile, fit actu tale et complete, mediante lumine: solet vero aliquando color dici objectum visus adæquatum, ut patet in D. Thoma sæpe 1, 2, quæstione octava, a. 2, quæst. 40, art. 2, et 1 parte, quæst. 49, art. 3, minus proprie tamè nomine coloris extenso ad lucem, quod præstat etiam Aristoteles, libro de Coloribus, et lib. 2, de Anima, textu 69, et de Sensu et sensibili, c. 3, dum ait lumen esse colorem perspicui. Alii astruunt visible esse objectum adæquatum visus intelligentes per visibile rationem quamdam communem a calore et luce abstrahibilem, sed hoc modo idem fere per idem explicatur, quare ne circulus fiat, ad ea quæ, libro secundo, capite secundo, de specificatione potentiarum per objecta formalia diximus, recurrentem erit.

8. *Tertium corollarium de interjecta distantia ad videndum.* — *Consulatur auctorem, disp. 18, sect. 8, n. 19.* — *De hac difficultate Conimbricensis, lib. 2, de Anima, c. 7, q. ult.* — Ultimo sequitur ex dictis: quale debet esse medium ad videndum: requiritur enim nonnulla inter visibile, et visum distantia, ostendit siquidem experientia, visibile super visum positum non videri, distantia vero cum nunquam sit vacua, occupari debet a corpore solum diaphano: corpus namque opacum productioni specierum obstaret, si tamen distantia inanis esset, objectumque visibile sufficienter illuminatum, et visus etiam specie instructus, ac debite applicatus posset fieri

visio, quia nihil est quod ad videndi actum amplius requiratur, medium enim plenum ad specie productionem, conservationemque in oculo solum requiritur. Circa haec tamen difficultas restat de iis qui per medium densum et opacum inspicere dicuntur, quod minime credo, aut si verum est, causam ignoror, consultatur Veracruz, lib. 2, Aegidius, Theoremate 13, Albertus, lib. 22, de Animalibus, ubi de lynce agens ait fabulosum esse, quod visu pervadat solida et opaca corpora.

CAPUT XVII.

UTRUM VISIO FIAT EXTRAMITTENDO, AN INTUS
RECIPIENDO.

1. *Sententia Platonis.* — Diximus de objecto visus: de speciebus autem illius nihil dicendum superest, præter ea quæ dicta sunt in præcedentibus, de actu vero specialis manet difficultas propter antiquam Platonis opinionem, visionem non fieri intra oculum per receptionem alicujus qualitatis, sed fieri potius per emissionem quorundam spirituum. Ita docuit Plato in Timo, sequiturque Aulus Gellius 5, lib. noctium Atticarum, Alcinous, lib. de decretis Platonis, Priscianus Lydus, lib. de Phantasia, Plotinus, lib. de Visione, et nonnulli ex perspectivis, id quod diversis modis explicatur: quidam ergo aiunt oculos emittere spiritum lucidum, ac per illum alterare medium, inde vero usque ad visibile pertingere quemdam splendorem, commiscerique speciebus visibilibus, atque ita perfici visionem absque ulla reflexione ad oculum: sed non ita Plato, ut adnotavit Galenus 7, de Placitis, in fine, non enim negat ille ab objecto devenire species usque ad visum, ut patet ex Theeteto, et ex 6, lib. de Legibus, easdemque admittit Galenus ipse Platonem secutus ibid., et lib. 10, de Usu partium, in fin., et lib. 1, Prognostico., c. 19. Alter ergo explicatur Platonis sententia, visum imprimis emittere lucem usque ad objectum visibile, quo cum appulerit regredi simul cum specie usque ad oculum, ibique peragi visionem. Ita Galenus, Plutarchus, l. 4, de Placitis, cap. 13, Gregorius Nyssenus 4, de Virib. animæ, cap. 2, Nemesius, de Natura hominis, cap. 7, Macrobius 7, Saturnium, cap. 14. Addunt alii lucem emissam ab oculo, spiritibusque delatam non pervenire ad visibile, sed ad certam usque distantiam spatii, ad quam etiam species visibles occurrant, quæ spiritibus commixta revertantur ad ocu-

lum, ut ubi visio perficiatur. Alii denique explicant primum omnium recipi in oculo species intentionales, deinde vero egredi spiritus ab oculo per aerem usque ad certam distantiam in illisque esset facultatem formandi visionem, et ideo egressos ab oculo, cum sufficienter approximantur objecto, formare visionem in aere ipso: opinionem hanc ita explicatam sequitur Valles, lib. 2, cap. 28.

2. *Vera assertio.* — Sit tamen conclusio. Recepis in oculo speciebus ibidem formatur visio absque illius rei emissione. Haec est sententia Aristotelis, quam late probat de Sensu et sensibili, cap. 2, sequunturque omnes Aristotelici: atque ita probatur, nam oculus recipit species ab objecto, et per hanc receptionem objectum conjungitur potentiae visiva, quæ proinde constituitur in actu primo ad videndum: ergo satis habet, unde in se formet visionem: omnia vero alia, quæ adduntur, figmenta sunt, ac superflua. Major et ab aliis conceditur, et supra est probata, ac confirmatur. Nam ad sensationes omnium aliorum sensuum nihil aliud requiritur, quam conjunctio cognoscantis potentiae, cum cognoscibili, quæ in ipsa potentia fit mediis speciebus, in eademque formatur sensatio, neque in tali aliquo sensu inducitur necessario emissio alicujus rei: ergo neque in visu est confingenda.

3. *Probatur secundo per dilemma.* — *Prior pars dilemmatis multipliciter urgetur.* — Secundo arguitur, expugnando oppositam sententiam, nam vel id, quod emittitur, est substantia, vel accidentis, si substantia (ut Plato, et alii videntur asserere, dum spiritus quosdam emitti aiunt) aut talis substantia generatur in aere, quod evidenter falsum est, cum inter videndum aer non corrumperatur, aliquid de novo generetur: aut ea ab oculis egreditur, sieque tempus nonnullum ponet usque ad objectum, cum tamen etiam, quæ nimium distant, ut astra tam cito consipientur, quam quæ sunt proxima, quod manifestum signum est nullum utrobique localis delationis moram consumi. Arguit etiam optime Aristoteles, quoniam ad videndum rem nimium distantem necessarium foret expendere magnam spirituum vitalium copiam, qui vel unico actu videndi consumerentur omnes. Præterea spiritus, cum sint corpusecula, dissipantur facile, nec possent recta ad multam distantiam pervenire, flante præsertim vento, potiusque interdum continget videri rem, ad quam non intenderet, si forte ventus ad illam pro-

duceret spiritus. Quod si dicas, spiritus pertinere solum ad distantiam, in qua conservari possint ab emitentibus oculis: ergo in tota reliqua distantia, quæ poterit esse multo major, fiet visio sine emissione: ergo etiam posset fieri absque ulla in reliqua parte. Habet præterea evasio haec absurdita, quæ patet in tertio argumento, multaque ex illatis non potest effugere. Est quoque specialis difficultas in visione per vitrum, quod spiritus illi nequeunt penetrare, nec recurriri potest ad poros: tum quia non sunt adeo subtiles, cum nec ignis ipse subtilior vitrum pervadat: tum etiam quia pori rectilinei non sunt, ut oportet ad visionem.

4. *Urgetur altera dilemmatis pars.* — Si vero dicatur (quæ erat altera dilemmatis pars) non emitti substantiam, sed accidentis: fingi certe nequit quidnam sit præter lumen aliquod, vel splendorem: quod refellitur, primo, quia alias in tenebris posset fieri visio oculis diffundentibus lumen suum, cum contra experientiam sit haec luminis diffusio usque ad visibile: lumen quoque tale remissum valde ideoque sole plurimum lucente, ab oculo non posset emitti, cum præveniretur ab agente fortiori, atque adeo non posset fieri visio. Denique quorsum esset illa diffusio luminis, non certe ad illuminandum objectum, nam aliunde illuminatum esse oportet, alioquin non videbitur: non etiam ad illuminandum medium, vel potentiam, ut constat: fictitia ergo est accidentis emissio. Unde licet oculi aliquantulum vim habeant emittendi lumen, illa certe emissio per se non concurreret ad visionem, sed tantum per accidentis.

5. *Probatur tertio principaliter per alterum dilemma urgeturque primum membrum tripliciter.* — Tertio principaliter arguitur: nam in opinione hac Platonica, vel visio fit extra oculum, vel intra, non extra. Primo, quia visio, cum sit actio immanens, fieri debet in ipso cognoscente. Secundo, quia si forte in extremo aere fieri ponatur, vel ab ipso effective fieret, media accidentalis virtute recepta ex oculo, et sic aer ipse visionem eliceret, quod est absurdissimum, vel ab spiritu emiso fieret tanquam ab instrumento oculi illum emittendis, quod certe emissionem supponit jam expugnatam: præterquam quod non salvatur ratio vitalis actus, quem oportet fieri immediate a vita, quam spiritus non habet. Tertio, visionem extra potentem prope objectum fieri est impossibile, maxime cum res etiam distantissimæ videantur: fieri autem in medio intervallo sic

impugnatur, quia jam ab eo loco res distans concipietur absque emissione usque ad ipsam: finge ergo ibi esse videndi potentiam, tunc exercebat plane intra se visionem circa illius rei emissionem, semel autem data rei distantis visione intra potentiam, fatendum necessario erit semper ita posse fieri, cum eadem sit semper ratio, reliquaque omnia superflua sint: maxime, quia distantia; ad quam oculus potest emittere spiritus, curta est: inde vero usque ad objectum satis magna. Unde si ex hac magna videre potest absque emissione, poterit simpliciter sine ulla.

6. *Secundum membrum dilemmatis etiam impugnatur.* — Quod si tandem dicatur visionem fieri in oculis, per regressum tandem spirituum ad illos, imprimis talis emissio, ac reflexio superflua erit: per illam quippe potentia non robatur, sed exhaustur potius, objectumque tali non indiget emissione ad multiplicandas sui species, quia de se habile, ac sufficiens est ad id munus. Ulteriusque arguitur in hunc modum. Vel emissio a potentia usque ad objectum visible pertingit, inde regreditur, vel usque ad certam partem medii ubi occurrit species, inde revertitur ad potentiam: hoc secundum merum est figmentum: tum quia nihil cogit reflexionem fieri, cum nec sit obstaculum alterius procedendi, neque actio libera sit, ut possit per se regredi: tum etiam, quia si substantia illa ab oculo emissa, cum primum ad species appellit eas revehit, sane oculo in ea distantia collocato, ad quam objectum diffundere valet species, non fiet visio extramittendo, quare cum objectum ad magnam usque distantiam illas diffundat, superflua erit emissio spirituum a potentia. Jam primum illud quod scilicet emissio, seu actio potentiae pertingat usque ad objectum visibile, et inde regreditur, falsum est, quia ad objectum nimium distans non potest talis actio pertingere, ac regredi tam vehementer, argumentaque supra facta hic etiam habent locum. Denique sententiam nostram multi perspectivi demonstrant, inter quos Vitelius, lib. 3, perspectivæ, proposit. 5 et 6.

7. *Ojectio prima contra assertionem diluitur.* — Sed obstat huic conclusioni primo Aristoteles 3, Meteor., c. 4, ubi adducens experientiam de Antipheronte, cuius semper ante oculos idolum versabatur, causam reddit, quod visus ob imbecillitatem aerem propellere non posset, ubi aperite sentit emissionem fieri ex parte visus D. Thomas ib. occurrit, Aristotelem causam reddere ex scientia perspectivorum sui ævi. Alii aliter